Maija Rantamäki 10.10.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Valtiovarainvaliokunta, kirjallinen lausunto

Asia: U 76/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta (ennallistamisasetus)

Pyydettynä lausuntona Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää

Metsäteollisuus pitää luonnon monimuotoisuuden edistämistä tärkeänä ja suhtautuu myönteisesti luonnon ennallistamistoimiin samalla korostaen teollisuuden kilpailukykyä sekä EU-alueen omavaraisuutta. Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että kestävää metsätaloutta voidaan jatkossakin harjoittaa kattavasti EU-alueella. Hyvinvoivat metsät ovat metsäteollisuuden raaka-ainehankinnan perusta, ja metsäteollisuus on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Edistämällä metsäluonnon monimuotoisuutta turvataan samalla puuston kasvua ja terveyttä, suojellaan vesistöjä sekä parannetaan virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Metsien terveyden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi on olemassa useita keinoja, josta ennallistaminen on yksi keino. Luonnon monimuotoisuutta turvataan sekä arvokkaimpia kohteita suojelemalla että talousmetsien luonnonhoidon avulla osana arjen metsätaloutta. Metsäteollisuus pitää myönteisenä, että valtioneuvoston kannassa tunnustetaan, että kansallisesti tehtynä luonnonhoidon lisäämisellä ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisella osana metsätaloutta on tärkeä merkitys luonnon tilan parantamisessa. Metsäteollisuus korostaa lisäksi, että metsäsertifioinnilla tärkeä rooli edistettäessä ekologisesti kestävää metsätaloutta. Suomen talousmetsistä on sertifioitu 93 prosenttia.

2 Suomen kantaa tulee terävöittää

Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että ennallistamislainsäädännön tavoitteita valmistellessa otetaan huomioon taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen kestävyys. Tämä tarkoittaa, että biologisen monimuotoisuuden lisääminen – siis ennallistamistavoitteet – on tasapainotettava muiden ympäristötavoitteiden (esim. ilmasto) ja muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden, kuten uusiutuvien raaka-aineiden saatavuuden ja energiaomavaraisuuden kanssa. Metsäteollisuus pitää huolestuttavana, että valtioneuvosto kannassaan hyväksyy lainsäädäntöehdotuksen kokonaistavoitteet

sekä luontotyyppi- ja lajien elinympäristökohtaiset tavoitteet. Lainsäädäntöehdotus laajentaa EU-luontodirektiivien soveltamisalaa merkittävästi.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan luontodirektiivien luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen varmistetaan Natura 2000-verkostolla. Natura 2000-verkoston koko Suomessa on viisi miljoonaa hehtaaria. Tästä maa-alueita on kolme neljäsosaa ja vesialueita yksi neljäsosa. Ennallistamisasetus laajentaa luontotyyppien ennallistamistoimenpiteet myös Natura 2000-verkoston ulkopuolelle. Tällöin esimerkiksi soiden ja metsien kohdalla huomattavan suuret tavoitteet voivat kohdistua yksityismaille tai valtion monikäyttömetsiin. Kustannustehokkaan ja vaikuttavan kohdentamisen takaamiseksi metsäteollisuus esittää, että asetuksen tavoitteet kohdennetaan niille alueille, jotka ovat jo nykyisin EU:n luonnonsuojelulainsäädännön piirissä.

Puustoisilla turvemailla on merkittävä rooli metsäteollisuuden puuhuollosta, sillä runsas viidennes vuotuisesta puuston kasvusta tapahtuu turvemailla. Lainsäädäntöehdotuksen mukaan valtion olisi otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteitä myös ojitetuilla turvemailla. Maataloudessa olevien turvemaiden ennallistamista koskien lainsäädäntöehdotus sisältää joustoa siten, että enintään 20 prosenttia turvepeltojen uudelleenvesittämistavoitteesta voitaisiin täyttää muussa kuin maatalous- tai turvetuotannossa olevalla ojitetulla turvemaalla. Metsäteollisuus pitää tärkeänä, ettei maatalousympäristöön esitettyjä tavoitteita jyvitetä turvemaametsiin.

Metsäteollisuus pitää huolestuttavana komission esittämää heikentymättömyysvelvoitetta, joka ulottuisi kaikkiin luontodirektiivin liitteessä I lueteltujen luontotyyppien esiintymiin riippumatta siitä, onko jäsenvaltio sisällyttänyt esiintymän kansalliseen Natura 2000 -verkostoon vai ei. Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että Suomi kannassaan esittää velvoitteen kohdentamista tarkoituksenmukaisesti koskemaan ainoastaan suojeltuja alueita. Komission esittämä velvoite voi pahimmillaan estää kestävän metsätalouden harjoittamista lainsäädännössä säädetyillä alueilla, joiden merkitys ennallistamistavoitteiden saavuttamisen kannalta on vähäinen.

3 Tietopuutteet korjattava ennen sitoutumista

Valtioneuvoston kannassa todetaan, että Suomi on sitoutunut tietopohjaisen politiikkaan, ja tavoitteiden ja toimien on perustuttava kattaviin vaikutusanalyyseihin. Suomen kannan valmistelun aikana ei ole kuitenkaan ollut käytössä tietoja siitä mille alueille asetuksen velvoitteet kohdentuvat, ja mitkä ovat asetuksen kansantaloudelliset kokonaisvaikutukset. Luonnonvarakeskuksen tekemä esiselvitys[1], johon valtioneuvoston U-kirjelmässä useasti viitataan, on rajannut tarkastelun tavoitteeseen, jossa 30 % luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien heikentyneestä pinta-alasta on ennallistettu vuoteen 2030 mennessä. Tämä ei vastaa komission julkaiseman lainsäädäntöehdotuksen koko sisältöä. Metsäteollisuus pitää huolestuttavana, että

[1] Kareksela, S. et al. 2022. Esiselvitys Euroopan Unionin ennallistamislakialoitteen vaikutuksista Suomessa. Pdf-dokumentti. Viitattu 4.10.2022. https://jukuri.luke.fi/handle/10024/551708

Suomi on valmis sitoutumaan lainsäädäntöaloitteen mittaviin velvoitteisiin ilman, että niiden vaikutukset ovat selvillä.

Kuten valtioneuvoston U-kirjelmässä todetaan, monen luontotyypin kohdalla iso osa pinta-alasta on tuntemattomassa tilassa, jolloin on vaikeaa arvioida niiden todellista ennallistamisen tarvetta ja ennallistamisesta aiheutuvia kustannusvaikutuksia. U-kirjelmässä myös todetaan, että lainsäädäntöehdotuksesta teetetyn kansallisen esiselvityksen perusteella 4 ja 5 artiklojen toimeenpanon kustannuksiin voidaan vaikuttaa merkittävästi kohdentamalla ennallistamistoimia niiden kustannusvaikuttavuuden perusteella. On huomioitava, että lainsäädäntöehdotus velvoittaa jo tietynlaiseen kohdentamiseen, eli %-tavoite kuhunkin luontotyyppiryhmään kohdistuen. Näin ollen lainsäädäntöehdotuksessa jo tosiasiassa rajoitetaan kansallisia kohdentamismahdollisuuksia.

4 Suomelle odotettavissa olevia kustannusvaikutuksia tulee pienentää

Metsäteollisuus ry katsoo, että lainsäädäntöehdotuksen toimeenpanon kustannukset ovat Suomelle kohtuuttomat. Komission vaikutustenarvioinnin mukaan ennallistamisen kustannusvaikutukset ovat Suomelle EU-alueen kolmanneksi suurimmat, lähes miljardi euroa vuosittain. Arviosta puuttuvat vielä muun muassa epäsuorat vaikutukset yksityisille maanomistajille, teollisuudelle, alueille ja verotuloihin. On hyvä, että valtioneuvosto pitää välttämättömänä, että ehdotuksen valtiontaloudellisia kustannusvaikutuksia pyritään alentamaan merkittävästi.

Arvioitujen kustannusten lisäksi komission vaikutustenarvioinnissa esitetään myös arvio asetuksen tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamista hyödyistä. Metsäteollisuus ry suhtautuu suurella varauksella komission vaikutustenarvioinnin esittämiin hyötyihin. Ennallistamisesta saatavat hyödyt ovat pääosin markkinattomia ekosysteemipalveluita, joiden arvo perustuu mm. ”halukkuus maksaa” -arvioihin. Vaikutustenarvioinnin pohjalla oleva meta-analyysi sisältää 58 tutkimusta, jotka on toteutettu ympäri maailmaa, muun muassa Samoalla, Eritreassa, Alankomaissa sekä Iso-Britanniassa. Metsäteollisuus tuo esiin, että tutkimuksissa mukana olevat maat ovat hyvin erilaisia kuin Suomi esimerkiksi ilmasto-olosuhteiltaan, asukastiheydeltään sekä kansantaloudeltaan.

Kustannustehokkuuden parantamiseksi metsäteollisuus ehdottaa jäsenmaiden toimivallan lisäämistä merkittävästi. Jäsenmailla tulee olla riittävästi liikkumavaraa valita olosuhteisiinsa sopivia ennallistamistoimia ja kohdentaa niitä kustannustehokkaasti eri elinympäristöihin ja luontotyyppiryhmiin.

5 Komission toimivaltaa rajoitettava

Lainsäädäntöehdotuksessa esitetään komissiolle kattavaa delegoitua säädösvaltaa muuttaa asetuksen sisältämiä elinympäristö- ja lajiluetteloita sekä metsäindikaattorien sisältöä. Tämä voi johtaa liian yleiseen, alueelliset ominaispiirteet sivuuttavaan ”one size fits all”-lainsäädäntöön. Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että komission delegoitua säädösvaltaa rajoitetaan ja jäsenmaat voivat päättää itse ennallistamislainsäädännön olennaisesta sisällöstä ja kohdentamisesta. Tästä syystä metsäteollisuus pitää hyvänä,

että valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti komissiolle ehdotettuun delegoituun säädösvaltaan.

Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että Suomi suhtautuu erittäin kriittisesti lainsäädäntöehdotuksessa esitettyihin metsäekosysteemejä koskeviin indikaattoreihin sekä niille asetettuihin velvoitteisiin. Voimaantullessaan lainsäädäntöehdotuksessa esitetyt indikaattorit vaikuttaisivat kaikkiin metsiin ja tulisivat ohjaamaan metsänhoitomenetelmien käyttöä. Komissio ei ole indikaattoreita laatiessaan huomioinut metsien erilaisuutta. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen edellyttää osin erilaisia toimia Euroopan sisällä. Siksi mielestämme indikaattorien asettamista tulee arvioida myös läheisyysperiaatteen näkökulmasta.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja